

ΓΑΛΗΝΟΥ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΗ

ΕΥΡΕΘΕΙΣΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ

ΚΕΛΕΥΣΕΙ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΣΟΦΟΥ ΒΙΛΛΕΜΑΙΝΟΥΣ

ΠΡΩΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΝ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗΝ ΑΠΟΣΤΟΛΗΝ

ΤΟΥ Μ. ΜΗΝΑ

Ἐφ' οὗ και νῦν πρῶτον διορθωθείσα και δημοσιευθεῖσα μετὰ Προθεωρίας και Παρεκβολῶν.

ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΩΙ,

ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΑΥΤΑΔΕΛΦΟΙΣ ΔΙΔΟΤΟΥ,

Ἀγυιᾶ Ἰακώβου, ἀριθ. 55'.

,αωμ.δ'.

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

A MONSIEUR VILLEMMAIN,

MINISTRE DE L'INSTRUCTION PUBLIQUE.

MONSIEUR LE MINISTRE,

Vous m'avez fait l'honneur de me confier, au commencement de 1840, une mission scientifique et littéraire en Orient. Soutenu par votre bienveillance, dirigé par les instructions que vous vouliez bien me transmettre, j'ai pu recueillir plusieurs écrits de l'antiquité grecque, jusqu'à présent inédits, et qui vous ont paru dignes d'intérêt.

Aujourd'hui j'entreprends de publier un de ces écrits, LA DIALECTIQUE DE GALIEN : l'honi-

mage vous en est dû, Monsieur le Ministre; car c'est votre zèle éclairé qui a sauvé, et ce traité dont la publication jettera de nouvelles lumières sur la dialectique des anciens, et les autres opuscules que j'ai rapportés, dont l'importance sera appréciée des savants.

Souffrez, Monsieur le Ministre, que je place mon modeste travail sous la protection de votre nom, et que je m'honore publiquement d'avoir été employé dans ce grand travail de recherches, entrepris sous votre direction, et qui a déjà produit tant de résultats importants pour les progrès des sciences et des lettres.

Agréez, Monsieur le Ministre, l'hommage de mon respect et de mon éternelle reconnaissance.

Votre très-humble
et très-obéissant serviteur,

MINOÏDE MYNAS.

Paris, le 15 avril 1844.

E.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΤΩΙ ΥΠΟΥΡΓΩΙ

ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

ΚΥΡΙΩ ΒΙΒΛΕΜΑΙΝΕΙ.

Εὐδοκήσαντές με τιμῆσαι τῇ ἐπιστημονικῇ καὶ φιλολογικῇ ἀποστολῇ, ἀρχομένου τοῦ ,αωμ' ἔτους, εἰς Ἐώαν μ' ἐπέμψασθε· ἔνθα βοηθούμενος ὑπὸ τῆς ὑμετέρας εὐνοίας, καὶ ὀδηγούμενος, οἷς ἡξιούτέ μοι πέμπειν ἐντάλμασιν, οἷός τ' ἐγενόμην ἀνευρεῖν οὐκ ὀλίγα τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος, τέως ἀνέκδοτα, καὶ οὐκ ἀξύμφορα ὑμῖν δόξαντα.

Τούτων οὖν, τόγε νῦν ἔχον, ἐνός, τῆς Διαλεκτικῆς εἰσαγωγῆς τοῦ Γαληνοῦ, τὴν δημοσίευσιν ἀναβάλλομαι, καὶ τὴν ταύτης προσφορὰν, ἀντιβολῶ, ὑποδέξασθε· ὀφείλεται γὰρ τῇ ὑμετέρα Ἐξοχότητι. Ἐν γὰρ τῷ σοφῷ

αὐτῆς ζήλω ἢ σωτηρία ἐγένετο, καὶ ταύτης τῆς πραγματείας, δι' ἧς ἡ τῶν ἀρχαίων Διαλεκτικὴ ἐκδηλοτέρα γενήσεται, καὶ τῶν λοιπῶν ἄπερ ἐκόμισα ἀνεκδότων· ὧν οἱ σοφοὶ τὸ ὠφέλιμον ἐπιγνώσκονται.

Ἄξιωσάτω δὴ ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης τό, τε μικρὸν ἔργον τοῦτο ὑπὸ τῷ ὑμετέρῳ ὀνόματι ἐκδοθῆναι, καὶ μέτε δημοσίως γνωσθῆναι μὴ ἄχρηστόν τινα γεγονότα ἐν τῷ, οὗτοι μικρῷ ἔργῳ τῶν διὰ τῆς ὑμετέρας ὁδηγίας πεποιημένων μοι ἀναζητήσεων· ὧν τὸ ἐκβησόμενον οὐκ ἀπόβλητον διακεκήρυκται, οὐδ' ἀξυντελὲς εἰς τὴν τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς φιλολογίας πρόοδον.

Ἀπονέμων δὲ τὸ προσῆκον σέβας καὶ τὸ αἰδίδιον εὐγνωμον τῇ ὑμετέρῃ Ἐξοχότητι

μένω διατελῶν αὐτῆς
δοῦλος ταπεινότατος καὶ
εὐπειθέστατος

ΜΗΝΑΣ Ο ΜΙΝΩ.

Ἐν Παρισίῳ τῇ α' θαργηλιῶνος ,αωμδ'.

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

ΠΡΟΘΕΩΡΙΑ.

Τῶν μὲν ἄλλων τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, οὐδένα πω ἐγνώκαμεν ἐξ ἱστορίας πρῶτον διδασκαλίαν ζυγγραψάντα, οὔτε Ῥητορικῆς, οὔτε Ἀστρονομίας, οὔτε Γεωμετρίας, οὔτε Τεκτονικῆς, ἢ Ἰατρικῆς, ἢ ἑτέρου τινὸς ἐπιστητοῦ μαθήματος· καίτοι Ἀσκληπιὸν φασὶ πρῶτον γενέσθαι Ἰατρικώτατον, καὶ Δαίδαλον τεκτονικώτατον, καὶ Αἴγυπτίους γεωμέτρας διὰ τὴν τοῦ Νείλου κατάκλυσιν, καὶ ἀστρονομικούς τοὺς Χαλδαίους, καὶ ῥητορικούς Κόρακά τε καὶ Τισίαν, καὶ Θρασύμαχον, καὶ Θεόδωρον, καὶ Γοργίαν καὶ Ἴσοκράτην· οὐδένα δὲν τούτων τεχνογράφον δυνάμεθα λέγειν, ὅστις γε πρῶτιστος τοὺς κανόνας τούτων ἐν δέλτοις κατέθετο. Τοὺς δὲ γε τῆς Λογικῆς, εἴτε Διαλεκτικῆς, περὶ ὧν τῆς διαφορᾶς ὕστερον εἰρήσεται, Ἀριστοτέλην

πρῶτον ἴσμεν ἐν δέλτοις καταθέμενον. Μαρτυρεῖ δὲ αὐτὸς ἐκεῖνος ἐν τῷ τέλει τῶν Σοφιστικῶν ἐλέγχων οὕτως ἀποφαινόμενος·

« Ταύτης δὲ τῆς πραγματείας, οὐ τὸ μὲν ἦν, τὸ δ' οὐκ ἦν προ-
 « εξειργασμένον, ἀλλ' οὐδὲ παντελῶς ὑπῆρχε· καὶ γὰρ τῶν περὶ
 « τοὺς ἐριστικῶν λόγων μισθαρνούντων, ὁμοία τις ἦν ἡ παιδεύ-
 « σις τῆ Γοργίου πραγματεία. Λόγους γὰρ οἱ μὲν ῥητορικοὺς,
 « οἱ δὲ ἐρωτηματικοὺς ἐδίδοσαν ἐκμανθάνειν· εἰς οὓς πλειστάκις
 « ἐμπίπτειν εἰώθεσαν ἑκάτεροι τοὺς ἀλλήλων λόγους. Διόπερ
 « ταχεῖα μὲν, ἄτεχνος δ' ἦν ἡ διδασκαλία τοῖς μανθάνουσι παρ'
 « αὐτῶν. Οὐ γὰρ τέχνην, ἀλλὰ τὰ ἀπὸ τῆς τέχνης διδόντες,
 « παιδεύειν ὑπελάμβανον. Καὶ περὶ τῶν ῥητορικῶν μὲν ὑπῆρχεν
 « ἴσως πολλὰ καὶ παλαιὰ τὰ λεγόμενα, περὶ δὲ τοῦ Συλλογίζε-
 « σθαι, Παντελῶς οὐδὲν εἶχομεν λέγειν ἄλλο, ἀλλὰ τριβῆ ζη-
 « τοῦντες, πολὺν χρόνον ἐπονοῦμεν. »

Καὶ οὐχ ὅτι οὐκ ἦσαν κάκεινων τῶν μαθημάτων ἀρχηγέται τινὲς κανόνας ξυγγραψάμενοι, ἀλλ' ὅτι χαλεπὸν, ἴνα μὴ καὶ ἀδύνατον εἶπω, διὰ χρόνου πλῆθος εὐρεῖν τὴν ἐκείνων ἀρχήν· διὸ καὶ ἄδηλοι ἡμῖν γέ εἰσι καὶ ἔσονται. Ἡ τάχα ἀρχηγόν τινα ἓνα καὶ μόνον τούτων γενέσθαι ἀποπέφυκεν ἀνθρωπίνης διανοίας· πολλοὺς δὲ τινὰς κατὰ μέρος μικρόν τι ἐξευρόντας, καὶ τοῦτο πολὺν χρόνον μετὰ τὸ συνελθεῖν αὐτοὺς, Γεωργίας εἰσαχθείσης, εἰς κοινωνίαν, καὶ εἰς συνοίκησιν. Φυσικαῖς γὰρ ἀνάγκαις οἱ ἄνθρωποι ὠθούμενοι διὰ τὴν ἐνοῦσαν αὐτοῖς καὶ οἰκουροῦσαν ἔνδειαν, πρὸς ζήτησιν τὰ πρῶτα ἐτράποντο τοῦ συμφέροντος. Οὐ γὰρ ἀπλῶς φύσει τοῦ εἰδέναί ὠρέχθησαν, καθά φησιν Ἀριστοτέλης. Εἴη γὰρ ἂν εἶπερ, καὶ νῦν γε ἅπαντας ἂν ἐωρῶμεν σοφοὺς· Νῦν δὲ οὐχ οὕτω συμβαῖνον κατείληπται, καὶ ταῦτα τῆς πρὸς ἀλλήλους κοινωνίας, εἴπερ ποτε καὶ νῦν ἐπιδεδωκυίας. Τὸ πάλαι δ' ὁ ἄνθρωπος περὶ τὴν αὐτοσχέδιον ἀναπλήρωσιν τῆς ἐνδείας ἡσχόληται καὶ ἐζήτει εἰδέναί, ὅσα τε φευκτὰ διὰ τὴν ἐξ αὐτῶν ἐπισυμβαίνουσαν φθοράν, καὶ ὅσα αἰρετὰ διὰ τὴν ἐξ αὐτῶν ἐσομένην κατὰ τὸν βίον ὠφέλειαν· καὶ ἡ τῶν αἰσθήσεων ἀγάπησις, οὐ διὰ τὴν τοῦ

εἰδέναι ὄρεξιν ἐνυπάρχει ἅπασιν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐξ αὐτῶν συμπαρου-
σῶν πρὸς τὸν βίον ὠφέλειαν, καὶ τὴν ἐκ τῆς τούτων στερήσεως βλά-
βην. Καὶ ὀρθῶς τὸ σημεῖον κατασκευαστικὸν ἐπήγαγε, κατανοήσας,
οἶμαι, τὸ μὴ ἀποχρῶντα λόγον εἶναι, τὴν τῶν αἰσθήσεων ἀγάπησιν,
τῆς τοῦ εἰδέναι ὄρέξεως. Ὁρέγοντο γὰρ εἰδέναι πρῶτον τὰ πρὸς σω-
τηρίαν καὶ συντήρησιν συμφέροντα· καὶ μετὰ τὴν ἀμωσγέπως τῆς
ἐνδείκῃ ἀναπλήρωσιν, τὰ πρὸς βελτίωσιν τοῦ νοῦς ζητεῖν ἐπεβάλλοντο,
τόγ' ἐφ' ἑαυτοῖς ἕκαστοι· καὶ τῷ ὅτι τέως ἀρχούμενοι, οἱ ἐπεικέστεροι
ἐζήτησαν τὰ δι' ὅτι, οὐδ' ἄνευ οὐδὲν πρὸς κανόνα καὶ στάθμην συστῆναι
δυνατὸν.

Οὕτω κατὰ μικρὸν τὰ περὶ ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν ἐτελειοποι-
εῖτο, ὅσον ἐφικτὸν ἀνθρώπῳ τόθ' ὑπῆρχε. Διὸ καὶ ὀψέποτε μὲν
πραγματείας τινὰς τούτων, ζυνταχθῆναι, ἔς γ' ἐφ' ἡμᾶς μὴ διασω-
θείσας, τάχα μὲν τῇ μετὰ ταῦτα πρὸς τελειότητα προσθήκη τῶν
ἐπιγιγνομένων ἀμελουμένας, τάχα δὲ καὶ διὰ τὰς ἐθνικὰς μεταβολὰς
ἀφανιζομένας· καὶ ταύτας μέντοι γε μὴ πάνυτι προκηχωρηκυίας,
ἄτε τοῖς ὑποκειμένοις αὐταῖς ἐπιστητοῖς παρομαρτούσας, ἀναχαιτι-
ζομένης τῆς κατ' αὐτὰς ἐπιδόσεως, ἐτε μὲν διὰ τὴν τῶν τυράννων
ἐπιδρομὴν, οἷόν τι πέπονθεν ἡ φιλοσοφικὴ ἐποποιΐα, ἀπελαθεῖσα τῆς
Ἰωνίας διὰ Καμβύσην καὶ τὴν τῶν Περσῶν δύναμιν, χώραν παρέσχε
τῇ ἰαμβιοποιΐᾳ, Ἀρχιλόχου τε καὶ τῶν κατ' αὐτὸν ἐγγυμναζομένων·
ἧτις δὴ καὶ αὕτη εἰς τὰ θέατρα κατακλεισθεῖσα, διὰ τε τὰ ἰδιωτικὰ
καὶ τὰ κοινὰ τῶν πόλεων συμφέροντα, τῇ Ῥητορικῇ παρεχώρησε
κατὰ τοὺς περὶ Γοργίαν χρόνους· ἧτις τότε τιμωμένη, καὶ πλεόν τῶν
ἄλλων τεχνῶν καὶ Ἐπιστημῶν ἐπέδωκεν. Αὕξει γὰρ αἰεὶ τὸ τιμώμε-
νον, ἀμελεῖται δὲ τὸ ὀλιγωρούμενον. Ὅ τε δὲ, ἵνα μὴ καὶ πάντοτε
εἶπω, διὰ τὴν δεισιδαιμονίαν, ὑφ' ἧς τὰ τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦς ἐπὶ
πολὺ ἀπροόδευτα μεμένηκε· δι' ἣν καὶ Σωκράτης τὸ κώνιον ἔπιε· καὶ
Ἀριστοτέλην δὲν αὐτὸν τινὲς φασί, δίκην ἀσεβείας ἀλόντα ἀποθανεῖν.
Ἀλλὰ καὶ χθιζά τε καὶ πρῶϊζα διὰ τὴν εἰκονομαχίαν σχολεῖα αὐτάνδρα
ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπυρπολήθησαν. Οὕτως οὖν ὁ νοῦς ἐπιπρ-
σθούμενος ἀναχαιτίζεται πρὸς ἐπίδοσιν, αἴτε γνώσεις καὶ μαθήσεις

βάδην χωρήσασαι, κατὰ μικρὸν ἐπέδωκαν, καὶ τέχνη καὶ κανόνες τούτων ὀψέποτε ἀνεφάνησαν. Ἀνάγκη γὰρ πολλῶν ὁμοίων ἐπαναληφθέντων κανόνας τοῦ, πῶς ταῦτά ἐστίν, ἢ γίνεται, συστήναι γραπτούς· ὀλίγων δ' ὄντων καὶ νηπιαζούσης τῆς τέχνης, ἀρκεῖ ἢ διὰ λόγου τῶν κανόνων παράδοσις, εὐσυνόπτων, καὶ εὐμνημονεύτων ὄντων. Τάτε ὀνόματα τῶν πρώτων κανονιστῶν ἐξερρύθηκέναι, μικρά τινα ἐξευρόντων ἐκάστων, καὶ τῇ τοῦ χρόνου φορᾷ ἀμνηστηθέντα.

Εἰκὸς μὲντοι γε τοὺς πάλαι μὴ ἀκονίστως, μὴδ' ἀτέχνως ποιεῖν τε καὶ συγγράφειν. Τοὺς πάλαι δὲ λέγων, τοὺς πρὶν Ὀμήρου φημι ὑπάρξαντας· οὐ γὰρ εἰκῆ καὶ ἀτεχνος ἡ τοῦ καιροῦ ἐκείνου ποίησις, οὐθ' ἡ ἐπὶ Λίνου καὶ Ὀρφέως, οὐθ' ἡ ἐπὶ Ὀμήρου. Τὸ γὰρ πῆ μὲν τοῦ στίχου πόδα σπονδεῖον, πῆ δὲ δάκτυλον, ἢ τροχαῖον δεῖ τίθεσθαι· καὶ τὸ μὲν εἶναι μακρὸν, καὶ βραχὺ, τὸ δὲ δίχρονον· καὶ τομὰς ἐπιδέχεσθαι τοιαύτας, ἢ τοιαύτας, ἢ ῥυθμὸν, καὶ ἀρμονίαν, οὐκ αὐτοσχέδια, ἀλλὰ πολλοῦ χρόνου δεόμενα πρὸς ἐντέλειαν. Αἶ γὰρ τοιαῦται παρατηρήσεις νῆ Δία γε πολλοῦ πρὶν Ὀμήρου γεγεννημένα φαίνονται, ὥς τε τὴν ποίησιν αὐτοῦ προελθεῖν, εἰς ὅσῃν ἐνεδέχτο τελειότητα. Ὅπου γε ἡ τῶν νέων γλωσσῶν τῆς τόγε νῦν ἔχον ἐν τῇ σοφῇ Εὐρώπῃ ποιήσεως, ἐπέκεινα τῶν τριακοσίων ἐτῶν γυμναζομένη, ἀπλουστάτη φαίνεται, ὀριζομένη τῷ ἀριθμῷ τῶν συλλαβῶν, καὶ τῷ Ἰσοτελεύτῳ τῶν λέξεων· τὸ δὲ πολυειδὲς ἐκεῖνο πῶς ἦν δυνατὸν ἓνα ἄνθρωπον μόνον ἐξευρεῖν; Θεοῦ δ' ἂν εἴη τοῦτο, καὶ οὐκ ἔργον ἀνθρώπου. Τὸ δὲ καὶ τὴν τοῦ δράματος ἐκείνου κατασκευὴν τοιάνδε εἶναι, ὥς ἀρχεσθαι ἀπὸ τῆς τοῦ Ἀχιλλέως μῆνιδος, καὶ τοῦτον ἐξαγαγεῖν τοῦ πολέμου, τοὺς δ' ἦττον ἀνδρείους εἰσαγαγεῖν ἀριστεύσοντας, καὶ πάλιν αὐτὸν ποιεῖν εἰσελθόντα, καὶ τὴν δραματουργίαν τελευτᾶν, ἀτέχνως ἄρα ἐσχεδιάσται; Ἀλλὰ καὶ γραμματικοὶ κανόνες ὑπάρχοντες τότε φαίνονται, διδάσκοντες σύνθεσιν τε καὶ παραγωγὴν, καὶ ἐτυμολογίαν καὶ ἄλλων τοιούτων, ὧν πλήρης ἡ Ὀμηρικὴ ποίησις. Ὡςπερ δὴ καὶ πελασγικὰ γράμματα ἐξ ἱστορίας ἴσμεν ὑπάρξαντα.

Ναὶ μὴν καὶ Ῥητορικὴ τις ὑπῆρχεν εἰς τὸ Πανηγυρικώτερον καὶ

Συμβουλευτικώτερον κεκανονισμένη διὰ τὸν περὶ τὰ θεῖα ἔπαινον καὶ ὕμνοποιίαν· οὐμὴν ὡςπερ ἡ ἐπὶ Περικλέους καὶ Δημοσθένους, ὅμως δ' ὑπῆρχεν· ὅπερ καὶ καταφαίνεται ἐν τοῖς εἰς τὸν Ὅμηρον ἀναφερομένοις ὕμνοις. Μάρτυς δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ὅμηρος, ποιήσας τὸν Ἀχιλλέα ὑπὸ τοῦ Φοίνικος διδαχθέντα τὴν Ῥητορικὴν, ἐν οἷς φησι (1).

Τοῦνεκά με προσέηκε διδασκόμεναι τάδε πάντα·

Μύθων τε ῥητῆρ' ἔμεναι, πρῆκτῆρά τε ἔργων·

ἀλλὰ τὸ πρῆκτῆρα ἔργων, καὶ Πολιτικὴν διδασκαλίαν βούλεται λέγειν.

Τοῦ δὲ γε Συμβουλευτικοῦ γένους, ἀρκεσθήσομαι, τόγε νῦν ἔχον, τῇ τοῦ Νέστορος Δημηγορίᾳ, ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ, ὧ πόπποι (2) καὶ λήγουσα εἰς τό·

Ἔρκος Ἀχαιοῖσι πέλεται πολέμοιο κακοῖο.

Ἐπιστήσας δ' αὐτῇ, καὶ τοῖς ἐπὶ Δημοσθένους ῥητορικοῖς κανόσι σταθμήσας, εὔρον κατὰ τοὺς τῆς Πραγματικῆς στάσεως κανόνας περαιομένην· ἀναλυθεῖη δ' ἂν εὐσυνόπτως τὸν ἀκόλουθον τρόπον·

« Μήτε τοιάδε ποιεῖτε, μήτε λογομαχεῖτε, ἀλλ' ἔμοι πείθεσθε
« τὰ κοινῇ παραινοῦντι συμφέροντα. »

Αὕτη ἡ πρότασις· ἦν καὶ κατασκευάζει ἐκ τοῦ προσώπου.

« Ἐγὼ γὰρ καὶ ἀνδρειοτάτοις ἀνδρῶν ἀπάντων συνεβού-
« λευσα, καὶ κατηκόους ἔσχον. »

Εἶτα παραδειγματικῶς ἐπαριθμήσας τοὺς ἀνδρας, καὶ ἐπὶ μέγα ἐξάρας, ἐπήνεγκε τὸ κατὰ Σύγκρισιν ἐνθύμημα·

« Καίτοι ἐκεῖνοι τηλικούτοι ὄντες, τοῖς ἔμοις λόγοις ἐπεί-
« θοντο, ὑμεῖς δὲ οὐ πείθεσθε, ἐκαίνων ὄντες ὑποδεέστεροι; »

(1) Ἰλιάδ. I, 442.

(2) Ἰλιάδ. A, 254.

Ταῦτά τε οὖν καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια δείκνυσι μὴ ἀρρήτόρευτα εἶναι τὰ τῶν παλαιῶν, μὴδ' ἀκανόνιστα παντάπασι.

Τοιαῦτα δ' ἂν τις εἴποι καὶ περὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν· ὅτι διὰ χρόνου πλῆθος ἀδηλος ἡμῖν ἦ τε ἀρχὴ αὐτῶν καὶ ὁ κανονισμός. Ἄβατα γὰρ τῇ ἡμετέρᾳ διανοίᾳ τὰ ἀρχαῖα, καὶ ἀνέφικτα. Καὶ τυχὸν μὲν οὐ ψεύδεται Ἡρόδοτος λέγων τοὺς Ἀρκαδίους προσέληνας, οὓς δυνατὸν καὶ σοφωτέρους τῶν τε μετὰ ταῦτα, καὶ τῶν καθ' ἡμᾶς γεγονέναι. Τάχα δὲ καὶ τὴν Ἑλλάδα, μᾶλλον δὲ τὴν οἰκουμένην ἀπασαν, πολλάκις ἀμοιβαδὸν, καὶ σοφισθῆναι, καὶ βαρβαρωθῆναι, καὶ αὖθις μετὰ περίοδον ἐτῶν σοφὴν γενέσθαι, καὶ πάλιν βάρβαρον, ἣ φησὶν ὁ Λευκανὸς Ὠκελλος. Ἀνάγκη γὰρ ταῦτ' αἰεὶ ἐπισυμβαίνειν τῇ οἰκουμένῃ διὰ τὸ φύσει πλεονεχτικὸν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τὸ φύσει ἀδίκον τῶν κατακυριευόντων ἔθνῶν, ἅπερ δύναμιν προσλαβόντα, ἀδύνατον μὴ ἐπεξιέναι τοῖς ἀδυνάτοις, καὶ καταδουλοῦν, ἄλλοτε ἄλλοις ἐπανισταμένων. Ὅπερ αἰεὶ παραίτιον τῆς ἀπωλείας τῶν ἐξευρημένων ἐγένετο, καὶ κώλυμα ἦν τε καὶ ἔσεται τῷ εἰς τὸ ἐντελές προοδεύειν τὰ τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως. Δουλοῖ γὰρ τὸν νοῦν βιωτικὴ ἀνάγκη ἐπερχομένη, καὶ πρὸς τὸ σῶζεσθαι μᾶλλον ταλαιπωρεῖ, ἢ πρὸς φυλακὴν τῶν ἐξευρημένων, πολλοῦ γε καὶ δεῖ πρὸς εὔρεσιν τῆς ἀληθείας ἀσχοληθῆναι, τό γε αὐτῷ ἐφικτόν. Εἰκὸς γὰρ ἄνευ τῆς Περσικῆς δυνάμεως τὰ τῆς Ἰωνίας καταδυναστευσάσης, ἐπιδοῦναι ἂν ἐπὶ πλεόν τὴν φιλόσοφον ἐποποιίαν, καθάπερ δὴ καὶ τὴν Διαλεκτικὴν καὶ Ῥητορικὴν κατὰ τὴν Ἑλλάδα, μὴ τῆς Μακεδονικῆς δυνάμεως πρῶτον ἐπαναστάσης αὐτῇ, καὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἔπειτα.

Ὅμως δὲ, καίτοι φθειρομένων καὶ ἀναγεννωμένων οὕτω τῶν Τεχνῶν καὶ Ἐπιστημῶν, καὶ τῶν κατ' αὐτάς διδακτικῶς κανόνους γραψάντων ἀδῆλων ἡμῖν ὄντων, ἀνάγκης ἀγχίθυρον πέφυκεν, ἵνα τὰς ἄλλας τέχνας καὶ ἐπιστήμας παρῶ, τὸν ἀνθρώπον ἀπαλλαγέντα τῶν βιωτικῶν ἀναγκῶν, μὲ ἀμελήσῃ, ἅτε λογικὸν ζῶον καὶ ὄν, καὶ λεγόμενον, τῶν ἔπειτα, κληθέντων λογικῶν τεχνῶν, οἷαί εἰσι, Γραμματικὴ, Λογικὴ, καὶ Ῥητορικὴ καὶ ἡ Ἐποποιία. Τὰ γὰρ λοιπὰ εἶδη τῆς ποιητικῆς τῇ μουσικῇ προσῆκεν· ἢ δ' ἐποποιία φωνητικῶς ἀπὸ γγέλ-

λετο, ἀναγινωσκομένη ἐν ταῖς πανηγύρεσιν. Ἀποπέφευκε γὰρ πρὸς ᾧδὴν διὰ τὸ σχοινοτενές τοῦ στίχου. Ὅπερ καὶ ἐν τῷ τοῦ Ἀριστοτέλους περὶ ποιητικῆς ὑποφαίνεται δηλούμενον. Τούς τε κανόνας τὰ πρῶτα μὲν, ὡς μικρῷ πρόσθεν εἴρηται, ζώση φωνῇ διδάσκεσθαι, αὐξηθέντων δὲ τῶν ὀπωσοῦν γνώσεων, καὶ διὰ γραφῆς. Ὅμως δὲ ἀναμίξ καὶ τότε, καὶ οὐ χωρὶς τούτους διδάσκεσθαι. Μαρτυρεῖ δὲ καὶ Διογένης ὁ Λαέρτιος ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ζήνωνος, λέγων· Τριμεροῦς ὄντος τοῦ κατὰ φιλοσοφίαν λόγου, οὐθὲν μέρος τοῦ ἑτέρου προκεκρίσθαι (καθὰ τινες αὐτῶν φασίν), ἀλλὰ μεμίχθαι αὐτὰ, καὶ τὴν παράδοσιν μίχτην ἐποίουν. Καὶ εἶγε τοῦτ' ἐποίουν καὶ οἱ μετ' Ἀριστοτέλην φιλολοφήσαντες, εὐδηλον, ὅτι καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ. Δηλοῖ μὲν τοῦτο καὶ ἡ τῆς ἑλληνικῆς γλώττης Γραμματικῆ, διδάσκουσα εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, τίνα μακρὰ καὶ τίνα βραχέα, ἢ δίχρονα τῶν γραμμάτων, δηλοῖ δὲ καὶ ὁ παλαιὸς ὄρισμός τῆς Διονυσίου τοῦ Θρακὸς γραμματικῆς, ἢ οὕτως ὠρίζετο·

« Γραμματικὴ ἐστὶν ἐμπειρία τῶν παρὰ ποιηταῖς τε καὶ συγγραφεῦσιν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ λεγομένων »

μαρτυρεῖ δὲ καὶ τὸ τοῦ Παλλαδᾶ ἐπίγραμμα,

« Ἀρχὴ Γραμματικῆς πεντάστιχος ἐστὶ κατάρα »

τὸ τοὺς κανόνας τῆς Γραμματικῆς συλλήθδην τοῖς τῆς Ποιητικῆς διδάσκεσθαι.

Ἄλλὰ μὴν καὶ τινες τῶν τῆς Ῥητορικῆς, οὐ τοὺς περὶ διαιρέσεως εἰς πολιτικὰ καὶ εἰς περὶ τὰς δίκας ζητήματα, ἀλλὰ τοὺς περὶ σχημάτων, καὶ μάλιστα τοὺς τῆς ὑποκρίσεως· τὸ γὰρ,

ἀναγνωστέον δὲ καθ' ὑπόκρισιν

ὡς ἐν τῇ αὐτῇ Γραμματικῇ εἴρηται, τοῦτο παρεμφαίνει. Οὐ μικρὸν γὰρ ἡ ὑπόκρισις ἐν τοῖς κατὰ ῥήτορας λόγοις ἠδύνατο· ὡς καὶ Δημοσθένην αὐτὸν μετὰ τὸ διδαχθῆναι ὑπὸ Σατύρου τὴν ὑπόκρισιν, τὰ μάλιστα εὐδοκιμῆσαι περὶ τοὺς λόγους, ἢ φησὶ Πλούταρχος (1).

(1) Ἐν βίῳ Δημοσθένους.

« Ὡς μικρόν τι ἠγήσασθαι, καὶ τὸ μηδὲν εἶναι τὴν ἀσκη-
 « σιν, ἀμελοῦντι τῆς προφορᾶς καὶ Διαθέσεως τῶν λεγομένων
 « ἐκ τούτου κατάγειον μὲν οἰκοδομῆσαι μελετητήριον..... »

Βεβαιοὶ δὲ ὁ λέγω καὶ τὰ ἐν τῇ Γραμματικῇ ἰκαλούμενα Θετικά, ἢ Θέσεως ἐπιρρήματα, περὶ ἧς διαλαμβάνει καὶ Ἑρμογένης, καὶ Σώπατρος, καὶ Ἀφθόνιος, καὶ ἄλλοι τινὲς ῥητορικοί.

Περὶ δὲ τῆς Λογικῆς τί ἂν εἴποιμι· ὑπῆρχόν τινες κανόνες καὶ αὐτῆς ἐν ταῖς τότε Γραμματικαῖς; ἀλλ' ὅσα γε ὁ Πλάτων λέγει (1) περὶ στοιχείων, καὶ συλλαβῶν, καὶ γραμμάτων, καὶ ὀνομάτων, καὶ ῥημάτων, καὶ φωνηέντων, οἷον·

« ὧν γε τὰ ἐναργέστατα ἑπτὰ αὐτὰ φωνὴν μόνην
 « ἔχει, λόγον δ' οὐδ' ὄντινοῦν·

καὶ κατωτέρω

« τὸ μὲν οὖν πρῶτον εἶη ἂν τὸ τὴν αὐτοῦ διάνοιαν ἐμφανῆ
 « ποιεῖν διὰ φωνῆς μετὰ ῥημάτων τε καὶ ὀνομάτων·

καὶ αὖθις

« Ὅρθως μὲν δοξάζοντας, καὶ λέγοντας ἃ λέγομεν, οἰομένους
 « δὲ γραμματικούς εἶναι, καὶ ἔχειν τε καὶ λέγειν γραμματικῶς
 « τὸν τοῦ Θεαιτήτου ὀνόματος λόγον (2)·

Ἄλλὰ καὶ ἐν τῷ περὶ ὀρθότητος ὀνομάτων πλεῖστα γραμματικὰ φαίνεται. Ταῦτά φημι, οὐ δηλοῦσιν, ὅτι τὰ ἐν τῇ Διονυσίου Γραμματικῇ ὑπῆρχε καὶ τὰ ἐν τῇ πρὸ τοῦ Πλάτωνος ὑπαρξάσῃ; Ἀνάγκη ἄρα κανόνας τινὰς τῆς Λογικῆς ταυτίζεσθαι κανόσι τισὶ τῆς Γραμματικῆς·

(1) Ἐν Θεαιτήτῳ καὶ ἐν Κρατύλῳ.

(2) Ἐντεῦθεν καταφαίνεται, ὅτι οἱ περὶ τὸν Πλάτωνα, καὶ οἱ μετ' αὐτὸν, τὸν παρὰ Διονυσίῳ τῷ Θρακί παλαιὸν ὀρισμὸν τῆς γραμματικῆς παραγκω-
 νισάμενοι, ἀντιστήγαγον τὸν τοῦ, τέχνη τοῦ ὀρθῶς λέγειν καὶ
 γράφειν.

δ μᾶλλον ξυμφανές γένοιτ' ἂν ἔκ τινων Συνδέσμων, περὶ ὧν φησὶν ὁ
θρᾶξ Διονύσιος·

« Διαζευκτικοὶ μὲν εἰσιν, ὅσοι τὴν μὲν φράσιν ἐπιδέουσιν,
« ἀπὸ δὲ πράγματος εἰς πρᾶγμα διίστῶσι·

τοῦθ' ὅπερ καὶ ἐπὶ τῶν Διεζευγμένων προτάσεων λέγεται, ὡς ἐν τῇ
Εἰσαγωγῇ τῆς Γαληνείου Διαλεκτικῆς κατωτέρω ὁψόμεθα· ἀλλὰ καὶ

« Συναπτικοὶ, ὅσοι ὑπαρξιν μὲν οὐ δηλοῦσι, σημαίνουσι δ'
« ἀκολουθίαν·

ὅπερ δὴ ἐπὶ τῶν ὑποθετικῶν συλλογισμῶν ὁψόμεθα. Καὶ πάλιν,

« Συλλογιστικοὶ, ὅσοι πρὸς τὰς ἐπιφοράς τε καὶ συλλήψεις
« τῶν ἀποδείξεων εὖ διάκεινται.

Πῶς οὖν ταῦτα λέγωμεν; ἄρα γε μετὰ τὴν εὔρεσιν τῆς Λογικῆς
εἰσήχθη, ἣ ὑπῆρχεν ἐν τῇ Γραμματικῇ πρὶν τὸν Ἀριστοτέλην τὴν
Λογικὴν συντάξασθαι; Ἀνάγκη γὰρ τοιαῦτα μέρη εὕρισχόμενα, καὶ
παρὰ τοῖς παλαιοῖς ποιηταῖς τε καὶ φιλοσόφοις, μὴ ἄγνωστα, μὴδ'
ἀνεξέταστα εἶναι ἐν τῇ παλαιᾷ Γραμματικῇ,

« Ἐμπειρία οὐσῆ τῶν παρὰ ποιηταῖς καὶ συγγραφεῦσιν ὡς
« ἐπὶ τὸ πολὺ λεγομένων·

Οὐκ οὖν τὰ τοιαῦτα ὑπῆρχεν, οὔτ' ἐν τῇ τοῦ Πλάτωνος Γραμματικῇ,
φασὶ γὰρ καὶ αὐτὸν Γραμματικὴν συγγράψασθαι, οὔτ' ἐν τῇ τοῦ πρὶν
αὐτοῦ, Θεαγένους τοῦ ἐπὶ Ξέρξου ἀκμάσαντος; καίτοι ὁ Αἰσχύλος
ἐν τῇ Προμηθεύς Τραγωδίᾳ, αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν Προμηθεῖα βούλεται
πρῶτον Γραμματικὴν συντάξασθαι· φησὶ γὰρ ὡς αὐτὸς τοὺς ἀνθρώ-
πους ἐδιδάξατο (2)

« Γραμμάτων τε συνθέσεις·

(2) Ἐν ἡ γέγραφα ἱστορίᾳ τῆς Γραμματικῆς ἐτι ἀνεκδότῳ ἐν τοῖς ἐμοῖς
χειρογράφοις, εἰς Πλάτος τὰ περὶ Γραμματικῆς μοι εἴρηται.

Οὐκ ἄντις φαίη ἀνεμώλιον ὅπερ λέγω, οὐδ' ἂν εἴποιμι

« ἄφαρ τὸ φέροιεν ἀναρπάξασαι ἄλλαι·

οὐδ' ἄπο τετόξευται σκοποῦ τὸ τοὺς παλαιούς κανόνας ἀναμιξ διδάσκεισθαι διὰ τὸ εὐσύνοπτον τὸ τῶν κατὰ τὰ ὑποκείμενα γνώσεων, ὅπου γε καὶ τὰ ὑποκείμενα αὐτὰ ἀλλήλοις ἐνέπιπτον. Ὁ γὰρ ἀνωτέρω Ἀριστοτέλης φησί, τὸ τοὺς ῥητορικοὺς, καὶ ἐρωτηματικοὺς λόγους ἐμπίπτειν ἀλλήλοις, βεβαιοὶ ὅπερ φημί· μάλιστα δὲ καὶ πολλὰ τῶν τοπικῶν ἐπιχειρημάτων κοινὰ ἀμφοῖν ταῖν τέχναιν, καὶ ἐνθύμημα, καὶ παράδειγμα, καὶ ἄλλα.

Ἄλλ' οὖν καίτοι τῆς Λογικῆς κοινὰ ἐχούσης πρὸς τὴν Ῥητορικὴν καὶ Γραμματικὴν, περὶ ὧν τῆς διαφορᾶς ὕστερον εἰρήσεται, ὅμως δὲ τὸ περὶ Συλλογισμῶν καὶ Ἀποδείξεως, ἅμα τῇ Γεωμετρικῇ διδασκαλίᾳ ἀρχὴν ἔσχεν· ὅπερ καὶ Πλάτων οἶμαι συνιδῶν, ἐπέγραψε τῇ εἰσόδῳ τῆς Ἀκαδημίας τὸ,

« Μηδεὶς ἀγεωμέτρητος εἰσίτω.

Ἄπανταχοῦ γὰρ ἐν τοῖς Διαλόγοις Γεωμετρικῶς, βαδίζων ἐπιχειρεῖ, ὥς τε τὸν ἀπειρον μαθηματικῆς, οὐ δυνατὸν ὀρθῶς ἐμβατεύειν τῇ διανοίᾳ τῶν Διαλόγων· ὅπερ καὶ Ἀριστοτέλης διδάχθεις, τὰς Κατηγορίας δίκην μαθηματικῶν, ἀξιωματῶν τῆς Λογικῆς προέταξεν. Εἶτα προβάς εἰς τὰ Ἀναλυτικὰ τὰ πρότερα ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν ταῖς ἀπλαῖς προτάσεσιν Ἀντιστροφῶν, φησὶν, οἷον εἰ ἐφαρμόζων τοὺς λόγους τοῖς μεγέθεσιν ἀποφαίνεται· « Ἐστω καθόλου στερητικὴ ἢ ΑΒ πρότασις. » Ὡσπερ εἰ ἔλεγεν, ἔστω τὸ ΑΒΓ τρίγωνον. Καὶ ἐν τοῖς ἐφεξῆς δὲ ἐν τοῖς τῆς Ἀποδείξεως Συλλογισμοῖς, τοῖς γράμμασιν οἷον τισὶ γραμμαῖς χρῆται. Ἐντεῦθεν, οἶμαι, καὶ τοὺς Ἀλγεβρικοὺς τὸ ἐνδόσιμον ἔπειτα λαβόντας, τοῖς γράμμασι τὸ καθόλου ἀπένειμαν, χρώμενοι αὐτοῖς ἀντὶ τῶν ἀριθμητικῶν χαρακτήρων, ὠρισμένην δηλούντων ποσότητα. Τοῦθ' ὅπερ καὶ ὁ Γαληνὸς συνιδῶν, εὐθὺς ἀναβαλλόμενος τὰ τῆς Διαλεκτικῆς, τὸ ἀξίωμα,

τὰ ταῦτῳ ἴσα καὶ ἀλλήλοις εἶναι ἴσα,

ὡς πρῶτον παράδειγμα Συλλογισμοῦ προτέθεικε. Καὶ ὀρθῶς ἄρα καὶ ὁ Γάλλος σοφὸς Κονδιλλιάκ ἐν τῇ αὐτοῦ Λογικῇ ἀπεφήνατο, μαθηματικῆς δεῖσθαι τὸν καλῶς βουλόμενον συλλογίζεσθαι. καὶ συλλογισμούς τινας προτείνας μαθηματικῶς ἐπέλυσεν, ἐπιστήσας κάλλιστα τῷ Πλατωνικῷ ἐπιγράμματι, δι' οὗ τοὺς ἀμυήτους Γεωμετρίας ἐκ τοῦ χοροῦ τῶν παρ' αὐτοῦ μαθητιώντων ἀπεπέμπετο, μὴ μάτην τὸ πολύτιμον τοῦ χρόνου καταναλίσκοιεν, μηδὲν τῆς διδασκαλίας δυναμένους ἀπώνασθαι.

Τῆς οὖν Διαλεκτικῆς μέρη ἐχούσης τὸ ὀριστικόν, τὸ διαιρετικόν, τὸ ἀναλυτικόν, τὸ ἐπαγωγικόν τε καὶ Συλλογιστικόν, οὐκ ἄντις φαίη μὴ εἶναι ταῦτα καὶ τῆς Γεωμετρίας, τοῦ ἀρχικωτάτου τῶν περὶ τὰ μεγέθη μαθημάτων· καίτοι ὁ Σωκράτης πρῶτος ἐπιστήσας τοῖς ὀρισμοῖς, πάνυ καλῶς ἐξηκριβώσατο, ὡς δι' αὐτῶν ἢ τῆς φύσεως τοῦ πράγματος δηλουμένης, ἢ τῆς ἐννοίας, ἣν τῷ ὀριστῷ περιάπτομεν, κἀντεῦθεν πολλὰς λογομαχίας ἐν ταῖς διαλεξέσιν ἀποσοβεῖσθαι, καθὰ καὶ ἐν ταῖς Σημειώσεσι τῆς εἰς τὸ Γαλλικὸν μεταφρασθείσης μοι ῥητορικῆς τοῦ Ἀριστοτέλους εἴρηται· ἀλλ' οὐκ ἀγεωμέτρητος αὐτοῖς ἐπέστησε, τὴν ἀληθῆ, ἢ ὡς ἀληθῆ ὑπολαμβανομένην ἐννοίαν τοῦ ὀριστοῦ μεταδιώξας· Ἀνάγκη γὰρ τῷ ὀρθῶς διαλεγόμενῳ ἔχειν ὀρισμένην τὴν σημασίαν τῶν ὀνομάτων, ὡς τὰ μεγέθη ἔχει τὴν τοῦ ποσοῦ, καὶ οἱ ἀριθμοὶ τὴν τοῦ πλήθους. Ἐν τοῖς μαθήμασι μέντοι τὰ ὀριστὰ, ἄντε μεγέθη, ἄντε πλήθη ὄσιν, ὑπὸ πάντων μονοῦ τῶν ἀνθρώπων οὕτως ἔχειν καὶ μὴ ἄλλως γινωσκόμενα, ἐναργεῖς τοὺς ὀρισμοὺς ἔχουσιν. Ἐν δὲ τῇ Διαλεκτικῇ, περὶ πᾶν γνωστικὸν ὑποκείμενον ἀσχολουμένη, ὧν τὴν οὐσίαν καταλαβεῖν ἀδύνατον ἐκ τῶν προτέρων, ἐνίων δὲ, οὐδ' ἐκ τῶν ὑστέρων, καὶ τῆς διανοίας ἄλλως παρ' ἄλλοις διακειμένης, καὶ τὰ πλεῖστα ῥεμβομένης, ἀνάγκη τοὺς ὀρισμοὺς ἐρμηνευτικούς εἶναι μᾶλλον τῆς φωνῆς, καὶ τοῦ ὀνόματος, ἢ τοῦ πράγματος. Τῶν δὲ φωνῶν αἱ πλεῖσται πλεοναχῶς λεγόμεναι, πολλὰς λαβὰς παρέχουσι τοῖς διαλεγόμενοις πρὸς ἀμφισβήτησιν. Οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τὰ ἐνόδοξα, ἐξ ὧν ἡ Διαλεκτικὴ περαίνει τὰ πλεῖστα, παντελῶς εἰσιν ἀνεπίληπτα, ἅτε δὴ παρ' ἄλλοις ἄλλα τὰ ἐνόδοξα· οὐδεὶς μέντοι γε ἰσχυρίσθη ποτὲ

μη ἴσας εἶναι τὰς ἀπὸ τοῦ κέντρου ἐπὶ τὴν περιφέρειαν ἀγομένας γραμμάς, μη δὲ Τρίγωνον μη εἶναι τὸ ἔχον τρεῖς γωνίας· ὅπου γε ἡ φύσις τῶν ἄλλων ὅσα γινώσκομεν ἡμῖν γε ἀδηλος· Εἰ γὰρ ἐν Ἰατρικῇ φέρε ἐγινώσκομεν τὸ νοσοποιοῦν αἷτιον, ἐφεύρομεν ἂν καὶ τὸ ἀντίδοτον· νῦν δὲ πλὴν εὐαρίθμων τινῶν ἀληθῶς ἀντιφαρμάκων· οἷον, τῆς κίννας ἐπὶ πυρετῶν, τῆς φλεβοτομίας ἐπὶ γενικῆς φλογώσεως, τῶν βδελλῶν ἐπὶ μερικῆς, τῶν τε διὰ τοῦ θείου ἀλειμμάτων ἐπὶ τῶν ἐπιδερμικῶν παθῶν, καὶ τοῦ ὑδραργύρου ἐπὶ τῶν ἀφροδισιακῶν, καὶ τῶν ἰδρωτικῶν ἐπὶ τῆς κρυολογίας, ἢ λοιπὴ θεραπεία ἐκ τῆς τοῦ Ἰατροῦ ἀρχινοίας ἤρτηται. Ποικιλλομένων γὰρ καὶ κράσεων, καὶ περιέχοντος, καὶ διαίτης, καὶ ἡλικίας, καὶ αὐτῶν τῶν αἰσθητικῶν ὀργάνων, ἐξ ὧν καὶ τὸ διαγνωστικὸν πολλάκις ἀμαρτάνεται, οὐχ ὁμοίως θεραπεύει τὰ αὐτὰ φάρμακα. Ὅπερ οὐχ ἀπλῆν καθίστησι τὴν τῆς Ἰατρικῆς διδασκαλίαν. Καίτοι, ὥσπερ ὁ Πλάτων γεωμετρικοὺς βούλεται τοὺς πρὸς αὐτὸν φοιτῶντας, οὕτω καὶ Γαληνὸς τοὺς μαθητιῶντας τὴν Ἰατρικὴν. Ἐθέλει δὲ ὡς ὁ Πλάτων πεποίηκεν ἐν τῇ Διαλεκτικῇ, τὴν Γεωμετρικὴν προσαρμόζεσθαι τῇ Θεραπευτικῇ, ἐν οἷς φησίν·

« Οἶμαι καὶ πὶ τῶν τὴν Ἰατρικὴν τέχνην ἀποδεικνυμένων
 « ἀπάντων εἰς πρώτας τινὰς ἀναποδείκτους προτάσεις, καὶ ἐξ ἑαυ-
 « τῶν πιστὰς, ἀνάγεσθαι χρῆναι πάντα· καὶ εἴπερ οὕτως ἅπαν-
 « τες ἐπεχείρησαν εἰπεῖν τι περὶ τῆς θεραπευτικῆς μεθόδου,
 « πάντως ἂν που καὶ συνεφώνησαν ἀλλήλοις, ὥσπερ οἱ Ἀριθ-
 « μητικοὶ τε καὶ οἱ Γεωμέτραι, καὶ οἱ Λογιστικοὶ (1) μαθεῖν
 « γοῦν ἐστὶ παρ' ἐκείνων εὐθὺς κατ' ἀρχὰς, ὅποῖον μὲν τι δηλοῦ-
 « ται πρὸς ἐκάστου τῶν ὀνομάτων, οἷς μέλλουσι χρῆσθαι·

(1) Λογιστικοὺς λέγει, οὓς οἱ νεώτερος Ἀλγεβρικοὺς ἐκάλεσαν· ὅτι γὰρ οἱ παλαιοὶ καὶ μάλιστα οἱ Πυθαγορικοὶ ἐγίνωσκον τὰς τοῦ πρώτου λεγομένου βαθμοῦ Ἰσότητας Ἀλγεβρικός, δηλοῦσι τὰ παρὰ Διοφάντῳ τεσσαράκοντα πέντε προβλήματα· ὧν τὸ μ' κὰν τοῖς Ἐπιγράμμασι φερόμενον ἀπλούστερον

καὶ ὀρθῶς ἄρα τὸ ἐν Σορβώνῃ συνεστηκὸς τῆς Δημοσίου ἐν Γαλλίᾳ διδασκαλίας Συμβούλιον ἐθέσπισε καὶ περὶ μαθηματικῶν ἐξετάζεσθαι, τοὺς διδαχθησομένους τὴν Ἰατρικὴν καὶ Νομικὴν γυμνάζει γὰρ ταῦτα καὶ τὸ προσεκτικὸν τοῦ νοῦς, καὶ πρὸς τὸ θηρᾶν τὰ ληθῆς μὴ περιτρέχοντας καὶ παρατρέχοντας, καὶ τὰ ἔξω τοῦ πράγματος λέγοντας, ἀλλ' ἀποδεικνύειν τ' ἀληθῆς ἐκ τῶν οἰκείων καὶ αὐτῶν προσηκόντων, ὡς ἐν τοῖς Διαλόγοις τοῦ Πλάτωνος φαίνεται.

Ὅτι δὲ καὶ τὸ Διαιρητικὸν, τὸ ἀπὸ τῶν γενῶν ἐπὶ τὰ ὑπ' αὐτοῖς ἶέναι, καὶ τὸ Ἀναλυτικὸν ἀπὸ τῶν ἐν μέρει ἐπὶ τὰ κοθόλου, ἢ ἀπὸ τῶν ἀποτελεσμάτων ἐπὶ τὰ αἷτια· καὶ τὸ Ἐπαγωγικὸν, καθ' ὃ πολλαὶ μαθηματικαὶ προτάσεις κατὰ τὸ ἀδύνατον ἀποδείκνυνται, ἔνεισιν ἐν τῇ Μαθηματικῇ, περιττὸν ἂν εἶη λέγειν.

Ἄλλὰ, φαίη τις ἂν, πῶς ὁ Πλάτων ἐν τῷ Ζ τῶν πολιτειῶν ἐξαίρων τὴν Διαλεκτικὴν, εὐτελίζει τὴν Γεωμετρίαν; λέγει γὰρ·

ὄν, καὶ πολλαπλασιασμῶ μόνῳ λυτὸν, ἀναφέρεται εἰς τὸν Ἀγῶνα τὸν εἰς Ὅμηρον καὶ Ἡσίοδον ἀναφερόμενον, ἔχον οὕτως·

« Ὅμηρος Ἡσιόδῳ ἐρωτήσαντι, πόσον τὸ τῶν Ἑλλήνων

« Πλήθος τὸ κατὰ τῆς Ἰλίου στρατεῦσαν. »

Ἀπεκρίνατο οὕτως·

« Ἐπτ' ἔσσαν μαλεροῦ Πυρὸς ἐσχάροι, ἐν δὲ ἐκάστη

« Πεντήκοντ' ὄβελοι, περὶ δὲ κρέα πεντήκοντα,

« Τρὶς τε τριηκόσιοι περὶ ἓν κρέας ἔσσαν Ἀχαιοί. »

Ὅπερ ἀριθμὸν δίδωσι 225000, ἰσαριθμῶν ληφθέντων τοῖς ὄβελοις τῶν κρεῶν. Ἄλλ' οὐ περὶ τῆς ἀληθοῦς ποσότητος τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ πρόκειται νῦν διευκρινεῖν. Ὁ γὰρ Θουκυδίδης τὸ μέσον λαβὼν τῶν 120 καὶ 50 ἀνδρῶν, ἐν ἐκάστη τῶν 1200 νεῶν νηϊ, εὗρεν ἄνδρας στρατιώτας 101,000· ἦτοι $120 \times 50 = 85 \times 1200 = 101,000$ · ἀλλ' ὅτι οὐκ αἰδρεῖς ἦσαν οἱ ἐπὶ Ὀμήρου Λογιστικῆς ἀρχῆς· Δηλοῖ δὲ καὶ Ἀγαμέμνων αὐτὸς, ἐν οἷς φησὶν ἐν Ἰλιάδος β' στιχ. 125·

« Τρῶας μὲν λῆξασθαι ἐρέστιοι ὅσοι ἔασιν·

« Ἡμεῖς δ' ἐς δεκάδας διακοσμηθεῖμεν Ἀχαιοί,

« Τρῶων δ' ἄνδρα ἕκαστον ἐλοίμεθα οἰνοχοεῦειν,

« Πολλάϊ κεν δεκάδες δευρίατο οἰνοχόοιο. »

« Αί δὲ λοιπαί, ἅς τοῦ ὄντος τι ἔφαμεν ἐπιλαμβάνεσθαι, Γεω-
 « μετρίαν τε καὶ τὰς ταύτη ἐπομένας ὀρῶμεν, ὡς ὄνειρώττουσι
 « μὲν περὶ τὸ ὄν, ὕπαρ δὲ ἀδύνατον αὐταῖς, ἕως ἂν ὑποθέσει
 « χρώμεναι, ταύτας ἀκινήτους ἕωσι, μὴ δυναμένας λόγον διδόναι
 « αὐτῶν· ᾧ γὰρ ἀρχὴ μὲν, ὃ μὴ οἶδε, τελευτὴ δὲ καὶ τὰ μεταξὺ,
 « ἕξ' οὗ μὴ οἶδε συμπέπλεκται, τίς μηχανὴ τὴν τοιαύτην ὁμολο-
 « γίαν ποτὲ ἐπιστήμην γενέσθαι; Οὐδεμία ἤδ' ὅς· Οὐκοῦν, ἦν
 « δ' ἐγώ, ἡ Διαλεκτικὴ μέθοδος μόνη ταύτη πορεύεται, τὰς ὑπο-
 « θέσεις ἀναιροῦσα, ἐπ' αὐτὴν τὴν ἀρχὴν, ἵνα βεβαιώσῃται. »

Οὐ φαυλίζων τὴν Γεωμετρίαν ταῦτά φησιν, ἀλλ' ἐπεὶ τὰ Μαθη-
 ματα ἐν μεταίχμῳ κεῖται ὕλης καὶ αὐλίας. ὡς δ' ἑκατέρας μετέχοντα,
 ἀδυνατῶς ἔχουσι ποδηγετεῖν τὸν νοῦν ἐπὶ τὸ αὐτόν, ἢ τὸ αὐτοαὐλον·
 ὁμοίως δὲ φησὶ συνερίθοις καὶ συμπεριαγωγαῖς χρῆται ταῖς τέχναις
 αὐταῖς ἢ ἐπιστήμαις· χρῆται δηλονότι τῇ Γεωμετρικῇ μεθόδῳ πρὸς
 τὸ ἐξικέσθαι ἀποδεικτικῶς τοῦ αὐτοόντος. Καὶ χάριτας ὁμολογητέον
 τῷ ἀνδρὶ, ὅτι τὸν Διαλεκτικὸν τρόπον εἰς τὸ τελειώτατον προήγαγε·
 Φασὶ δὲ οἱ Παλαιοὶ, μαρτυροῦντος Διογένους τοῦ Λαερτίου, Ζήνωννα
 Πρῶτον Διαλόγους γράψαι· Ἀριστοτέλης δὲ Ἀλεξαμενὸν τὸν Στυρέα
 ἢ Τηϊόν· ἴσμεν ἀλλ' οὖν καὶ πρὸ αὐτῶν τὸν Ἐπίχαρμον ποιητικῶς ἐν
 ἔρωτήσῃ λόγον προενεγκόντα· Ὁ μέντοι ἀκριβῶσας τὸ εἶδος τῶν Διαλό-
 γων, καὶ τὰ Πρωτεῖα δικαίως ἂν, ὡσπερ τοῦ κάλλους, οὕτω καὶ τῆς
 εὐρέσεως ἀποφέρεσθαι, φησὶν ὁ Λαέρτιος· καὶ πρῶτος αὐτὸς πρὸς
 τοῖς ἄλλοις καὶ Διαλεκτικὴν ὠνόμασε· ὅθεν καὶ Ἀριστοτέλης ἱκανὰ
 διακούσας τοῦ ἀνδρός, καὶ τοῖς αὐτοῦ Διαλόγοις ἐπιστήσας, πρῶτος
 ξυνέταξε τὴν Λογικὴν, ἀκριβῶσας τὸ περὶ Συλλογισμῶν ἐντελέστατα·

Οἶδα δὲ ἀνεγνωκῶς τοῦ Ἀλκίμου τὸ περὶ Πλατωνικῶν δογμάτων
 βιβλίον, κεφ. 5'· ὅτι φησὶ καὶ Πλάτωνα διεγνωκέναι, ναὶ μὴν καὶ
 κεχρησθαι τοῖς τε κατηγορικοῖς, καὶ ὑποθετικοῖς καὶ μικτοῖς Συλλο-
 γισμοῖς· ἀλλ' ὁ Πλατωνικὸς αὐτὸς σοφὸς ἀχμάσας περὶ τὸ 115 ἔτος
 μετὰ Χριστὸν, καὶ ἐκμαθὼν τὰ τοῦ Ἀριστοτέλους, ἐξεῦρε τοὺς ἐν τῷ
 Πλάτωνι Συλλογισμούς.